

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Вищий державний навчальний заклад України
«УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ»

СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

**МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНО-
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

Полтава – 2014

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
Вченої ради ВДНЗУ «УМСА»
від 19 червня 2013 р., протокол №10

Редакційна колегія:

- проф. Ждан В.М. – ректор академії, головний редактор
проф. Бобирьов В.М. – перший проректор з науково-педагогічної роботи,
відповідальний редактор
д.біол.н. Білаш С.М. – начальник навчального відділу
доц. Лещенко Т.О. – зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки
доц. Бєляєва О.М. – доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою
та медичною термінологією
доц. Карпенко О.О. – доцент кафедри дитячої терапевтичної стоматології
з профілактикою стоматологічних захворювань
доц. Чорна І.О. – доцент кафедри загальної хірургії з доглядом за хворими
доц. Ярмола Т.І. – доцент кафедри внутрішньої медицини № 2
з професійними хворобами
Нетудихата О.М. – зав. навчально-методичного кабінету

цьому наголошуємо на правильному і грамотному заповненні діагнозу з визначенням безпосередньої причини смерті.

Крім того, на практичних заняттях із біопсійно-секційного курсу викладач звертає увагу на необхідність гістологічного дослідження всіх тканин та фрагментів органів, які видаляються з організму людини, на предмет підтвердження й остаточного встановлення діагнозу.

Отже, знання, отримані на біопсійно-секційному курсі, створюють сприятливі умови успішного співробітництва клініцистів і патологоанатомів для вирішення наукових та практичних завдань, завершують формування в студентів клініко-морфологічного мислення.

Список використаної літератури

1. Біктіміров В.В. Роль патологічної анатомії в системі сучасної медичної освіти / В.В. Біктіміров, С.В. Вернигородський // Вісник Вінницького національного медичного університету. – 2006. – Т.10, №2. – С. 574–575.
2. Значення міжнародної класифікації хвороб у вивченні біопсійно-секційного курсу в умовах євроінтеграції навчання / [А.П. Гасюк, І.І. Старченко, С.А.Проскурня, П.І. Насонов] // Європейський вибір – невід'ємна складова розвитку вищої медичної освіти України: матеріали навч.-метод. конф. – Полтава, 2013. – С. 33–35.
3. Саркисов Д.С. Общая патология человека / Д.С. Саркисов, М.А. Пальцев, Н.К. Хитров. – М.: Медицина, 1995. – 272 с.

МЕТОДОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ

Гераній С.І., Хорош М.В.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Описана парадигма навчального процесу, яка передбачає формування необхідного запасу професійних компетенцій у студента. Підкреслені фактори, що визначають професійні компетенції і важливість ранньої психологічної професійної діагностики. Висвітлені особливості управління навчальним процесом із урахуванням ролі студента в сучасних концепціях.

Ключові слова: компетенції, методологія, навчання, професійна орієнтація.

Однією з найважливіших проблем суспільства є підготовка кадрів. Особливо актуальною вона стає в наші дні у зв'язку зі зміною загальної ситуації в Україні. Система формування людини, її виховання і навчання – це гігантська індустрія зі своїми проектами і технологіями, зі своєю великою наукою.

Загальновідомо, що головний фактор стабільного розвитку і процвітання будь-якої держави – це високий освітній рівень населення. Новизна сучасної освітньої ситуації полягає в переході від планової підготовки фахівців до особистісно-орієнтованого навчання, яке своєрідно ревізували в різних країнах.

Сьогодні цілком очевидна неадекватність освітніх програм, націлених винятково на формування в студентів академічних та енциклопедичних знань. Усе більш затребуваним результатом освіти стає компетентність – не як сума засвоєної інформації, а як здатність людини діяти в різних проблемних ситуаціях. Саме такий підхід забезпечує визнання результатів, що даються системою освіти, за її межами.

Можна визначити запас кваліфікації через кількість завдань, які можуть бути вирішені на даному рівні кваліфікації фахівців, а рівень кваліфікації вважати мірою очікуваної ефективності вирішення цих завдань. Тоді системна функція вишу, який є ланкою в загальній інфраструктурі господарства, полягає в рівні загального запасу кваліфікації в системі вищого рівня, тобто в громадському господарстві.

Метою нашої роботи став пошук оптимальної методологічної парадигми, яка дозволяє перебудувати вектор навчального процесу на формування необхідного запасу професійних компетенцій фахівця.

Матеріал дослідження. Усебічно підготувати фахівця – досить широка вимога. Вона зобов'язує до того, щоб студенти досягли високого рівня свідомості, дисциплінованості, освіченості, інтелігентності, стали культурними людьми в широкому сенсі цього слова, щоб своєю освітою і всіма проявами особистості представляли сучасного фахівця. З глибоких знань, різноманітних умінь, навичок, із прагнення до нових знань, високої відповідальності, творчості в роботі виростає моральний і діловий авторитет.

Підготовка людей творчих, вільних, раціонально мислячих і професійно працюючих, людей гуманістичної моралі та високої культури, які насамперед і визначають всі сторони нашого життя – завдання вищої школи.

Зміщення акценту на результати освіти, пов'язані з досягненнями конкретного студента, на відміну від цілей, які є атрибутом процесу проектування освітньої програми, робить студента центральною фігурою освітнього процесу, а його інтереси та освітні потреби – основою формування професійно-освітньої програми.

Уведені поняття "якість абітурієнта" і "якість студента" дозволяють визначити якість роботи приймальної комісії вишу незалежно від його навчального потенціалу, конкурсу та інших факторів, які відображають специфіку вишу. Управляти процесом відбору можна шляхом зміни значень

коефіцієнтів переваги, які й можуть відображати специфіку ВНЗ [2].

Управляти процесом навчання на основі різних принципів формування груп можливо. На підставі договорів з об'єднаннями та підприємствами, враховуючи цільову підготовку фахівців, формування академічних груп необхідно вести з урахуванням "початкового" потенціалу студентів.

Управлінська діяльність цього сукупного суб'єкта керівництва залежить від низки психологічних умов, найважливіші з яких такі: ясність і чіткість цілей формування особистості фахівця з вищою освітою; планування формування особистості студента у ВНЗ; вивчення результатів процесу формування особистості фахівця; психолого-педагогічна підготовленість, якості особистості та авторитет усіх учасників керівництва.

Підвищенню керованості навчально-виховним процесом сприяють визначення і конкретна постановка його проміжних цілей. Такі цілі та відповідні їм способи дозволяють педагогам і студентам не тільки глибше бачити сенс цієї роботи, а й оптимізувати її. Через реалізацію проміжних цілей досягається конкретний розвиток особистості студентів. Прикладом таких цілей можуть бути: пізнавальна мета заняття чи виховного заходу; розумові операції, які студент удосконалює в ході роботи над навчальним матеріалом; погляди, моральні та естетичні почуття, які можна розвинути в студентів під час виховного заходу; психічні стани, які можна закріпити в діяльності та сприяти розвитку окремих рис особистості студентів; розширення досвіду, необхідного майбутньому фахівцю.

Отже, успіх керівництва навчально-виховним процесом забезпечується чітким визначенням цілей формування особистості фахівця з вищою освітою, його плануванням, вивченням результатів, впливом на його практичне здійснення з урахуванням психологічних факторів.

У концепції освіти, орієнтованої на результат [1], цілі навчання мають формулюватися як проекція професійних вимог, що пред'являються ринком праці. У цій ситуації виш може і мусить узяти на себе роль не тільки провайдера освітніх послуг, а й адаптера між споживачами цих послуг - студентами і ринком праці. Основні завдання, які при цьому необхідно вирішити у сфері управління освітнім процесом, зводяться до необхідності навчитися відображати вимоги ринку праці, в тому числі прогнозовані на кілька років наперед, у цілях і змісті освітніх програм, забезпечувати підбір і реалізацію відповідних освітніх технологій і, зрештою, формувати ефективну систему моніторингу освітніх результатів.

Сучасний підхід до управління освітнім процесом («на студента») передбачає також формування партнерських відносин зі студентом, оскільки різко підвищується самоактуалізація студента як майбутнього професіонала не тільки в процесі навчання, а і в процесі контролю його результатів. Такі відносини мають характеризуватися прозорістю вимог як до рівня навчальних досягнень, так і до процедур контролю, а також наявністю «зворотного зв'язку» зі студентом, доступністю результатів та їх аналізу для всіх зацікавлених сторін. Таким чином, актуальним є завдання розробки методів та інструментів моніторингу рівня сформованості компетенцій, застосовуваних у реальному навчальному процесі ВНЗ в умовах «масового індивідуально орієнтованого навчання», вибудовування вишівської системи моніторингу результатів професійно-освітніх програм як елемента загальної системи управління навчальним процесом.

Результати дослідження та їх обговорення

Вимога вимірності щодо компетенцій як предмета контролю на сьогодні найскладніша як у теоретичному, так і в практичному плані. Як уже згадувалося, загальновизнані методи вимірювання компетенцій у системі освіти натеper відсутні. Це пов'язано насамперед із самою природою цього поняття. «Компетенції (Competences) - це динамічна комбінація знань, умінь, навичок і здібностей. Компетенції формуються в різних розділах курсу навчання й оцінюються на різних його стадіях. Вони можуть підрозділятися на компетенції, що належать до предмета (професійні), та загальні компетенції (незалежні від змісту програми навчання)» [3]. Компетенції є точкою сходження основних векторів загальноосвітньої та професійної підготовки, задатків, здібностей і мотивів того, хто навчається. У процесі компетентнісного навчання розвиток особистісних якостей, що визначаються вимогами певної професії і структурою можливих посад усередині цієї професії, не менш важливий, ніж здобуття професійних компетенцій. Із психологічної точки зору, компетенції необхідно розглядати як комплексний новоутвір на основі взаємодетермінованих складових: мотиваційної, ціннісно-сислової, особистісної, когнітивної та діяльнісної. Тобто успішне формування будь-якої компетенції базується на особистому потенціалі суб'єкта професійної освіти. Отже, в систему контролю формування компетенцій у ході професійно-освітньої програми має сенс включити психодіагностику особистісних якостей студента на різних етапах навчання, що вже досить давно використовується в процедурах оцінювання професійної компетентності співробітників у фірмах. Компетенції як предмет контролю виключно з методологічною метою можуть бути декомпозовані на дві потенційно вимірні основні складові: 1) професійно необхідні знання, вміння, навички; 2) професійно значущі якості особистості.

Установлюючи періодичність контролю, необхідно виходити з принципу оптимальності. З одного боку, частота вимірювань має давати можливість своєчасно приймати рішення і виробляти в освітньому процесі коригувальні дії, спрямовані на отримання якісного остаточного результату. З іншого боку, необхідно розуміти, що об'єктом моніторингу є люди, що навчаються, проводити з якими нескінченні контрольні маніпуляції неправильно і шкідливо. Не слід підміняти освітній процес «кон-

трольним процесом», якість результатів якого також була б вельми сумнівною через тривалість формування заданих критеріїв.

Інтерпретувати результати моніторингу слід у термінах ступеня досягнення цілей освітньої програми шляхом порівняння зафіксованого стану з бажаним. Для цього визначають критерії ступеня досягнення цілей – інтегральні характеристики, що відображають результати роботи студента за програмою в цілому. Критерії формують у термінах компетенцій. Далі кожен критерій декомпозують до досягнення вимірних індикаторів – конкретних безпосередньо вимірюваних характеристик, які в сукупності дозволяють оцінити ступінь досягнення кожного критерію.

Висновки

Отже, визначальним фактором професійної компетентності є своєчасна діагностика особистісних особливостей і здібностей, яку також важливо враховувати при виборі майбутньої професійної спеціалізації і відповідної професійно-освітньої програми. Психологічна профдіагностика дає можливість, по-перше, визначити ступінь адекватності уявлень студентів про майбутню професію; по-друге, виявити стійкість інтересу до обраної спеціальності або професії і рівень зрілості такого рішення; по-третє, визначити ступінь відповідності особистісних якостей студентів особливостям професійної діяльності.

Вирішенню поставлених завдань моніторингу, з нашої точки зору, найбільш відповідає нормоорієнтована інтерпретація, коли результати студента порівнюють не з результатами інших студентів, а з деяким установленим стандартом. Акцентують на тому, наскільки кожен студент поліпшив свій результат, а не на тому, наскільки він краще чи гірше інших упорався з контрольними завданнями. З психологічної точки зору такий спосіб оцінювання менш болісно позначається на психіці студента і має менш стресогенну дію, більшою мірою сприяє саморозвитку і стимулює до навчання.

Список використаної літератури

1. Байденко В.И. Компетентностный подход к проектированию государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (методологические и методические вопросы): [метод. пособ.] / В.И. Байденко. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2005. – С. 73–84.
2. Болотов В.А. Развитие инструментальных технологий контроля качества образования: стандарты профессионализма и парадоксы роста / В.А. Болотов, А.Г. Шмелев // Высшее образование сегодня. – 2005. – № 4. – С. 16–21.
3. Зимняя И.А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентного подхода в образовании / И.А. Зимняя. – М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004. – С. 28–39.

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ПРОЦЕСОМ У СУЧАСНОМУ ВНЗ

Гладка Т.І.

ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія»

Акцентується увага на особливостях управління навчальним процесом у сучасному вищому навчальному закладі в умовах інноваційних змін. Визначена специфіка управління інноваціями, охарактеризовані автоматизовані системи управління навчальним процесом.

Ключові слова: навчальний процес, інновації, автоматизовані системи управління навчальним процесом.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями

У сучасних умовах стрімкого розвитку інформаційного суспільства вища освіта потребує широкого використання інноваційних технологій в управлінні та організації навчального процесу. Сьогодні знання стають «істинним фундаментом сучасної економіки і сучасного суспільства й істинною причиною поточних соціальних явищ», тому потрібна така система освіти, «яка б узяла на себе зобов'язання забезпечити максимально ефективне навчання студента» [3, с. 312, 306].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор

Питання управління та впровадження інновацій у освіті досліджувались у наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених – В. Андрущенко, Г. Балихіна, Л. Ващенко, Л. Даниленко, В. Кременя, С. Ніколаєнка, О. Олекс, В. Паламарчук, І. Підласого та ін. Проблеми використання автоматизованої інформаційної системи управління навчальним процесом присвячені дослідження науковців Бевз С., Бикова В., Мокіна Б., Мокіна В., Рожкової Т., Співаковського О. та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується означена стаття

Управління сучасним навчальним закладом широко досліджується в наукових працях. Учені пропонують різні концептуальні моделі інноваційного розвитку вищої освіти, але на практиці інноваційні процеси відбуваються повільно. Особливої актуальності нині набувають проблеми управління інноваціями та використання інноваційних управлінських технологій у ВНЗ.

Формулювання цілей статті (постановка завдання)

Мета статі – визначення особливостей управління навчальним процесом у сучасному вищому навчальному закладі.